

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—VRAČIL

Cena lista je \$4.00.

Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 27. marca (March 27th) 1920.

Subscription \$4.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 73.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 4, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KDO POVZROČA VELIKO DRAGINJO V AMERIKI?

PREDILNIŠKA DRUŽBA JE IZPLAČALA 100-ODSTOTNO DIVIDENDO.

Navzlic takim dokazom trdi velebizniško časopisje, da visoke delavske mešde povzročajo visoke cene.

Belton, S. C. — Draginja je tukaj, o tem ni dvoma, kajti povsod se oglašajo ljudje v časnikih, ki priporočajo sredstva za odpravo draginje. Velebizniško časopisje se seveda tudi za odpravo draginje in priporoča, da se ta draginja odpravi na tak čin, da ne bo škodila tistim, ki jo povzročajo. To časopisje vidi vzroke za draginjo v visokih delavskih mezdah, dasiravno dandanes ni visokih delavskih mezd. Delavci prejemaajo res po številkah več denarja za svoje delo, kot so ga prejimali pred šestimi ali pa še več leti. Ali ta denar nima skoraj nobene vrednosti, če gre z njim delavska gospodinja v prodajalno, da z njim nakupi življenske potrebščin. Če je delavska gospodinja izdala pred 6 leti pet in trideset ali štirideset centov za gotovo množino živeža, mora danes izdati najmanj en dolar za ravno tisto množino. Visoke delavske mešde torej postojajo le v možganih urednikov velebizniškega časopisja, ki morajo pisati tako, da se ne zamerijo velikemu biznisu, v resnici jih pa ni. Dokazi, da visoke delavske mešde povzročajo draginjo, so torej plikavi in nič vredni.

Kaj pa torej povzroča draginjo?

Profitarstvo, neizmerno poželjenje po pomnoženju svojega bogastva na račun ljudstva!

Tukajšnja predilnica, poznana pod imenom Belton Mills, v kateri se izdelujejo produkti iz bombaža, je priobčila svoje finančno poročilo za minolo leto. Iz tega poročila je razvidno, da je družba izplačala 100-odstotno dividendo. Glavnica te družbe znaša sedem sto tisoč dolarjev in družba je v enem samem letu napravila toliko čistega profita, kolikor zneso vsota, ki je bila vložena v podjetje. Ali je to profitarstvo? Ne, pravijo velepodjetniki in za njimi ponavljajo to besedo uredniki velebizniškega časopisja. Ne, to ni profitarstvo, ponavljajo v krogu vsi profitarji, ampak to je zaslužek!

Ali ni smešno, če govore taki ljudje o zaslužku, o poštem zaslužku, ki niso enkrat ganili z mezinem, da se izdelajo produkti iz bombaža, ampak so prejeli lepe tisočake, ker imajo nekakne papirje, ki se imenujejo delnice.

Ako je to zaslužek, kaj pa je potem delavska mešda, ki jo prejemaajo delavci za svoje težko delo? Po nazorih profitarjev je delavska mešda profit, saj trobijo venomer, da visoke delavske mešde povzročajo draginjo.

Zanimivo za javnost bi bilo, če bi družba, ki je razdelila med delničarje 100-odstotno dividendo, objavila tudi mešde svojih delavcev, ki so s svojim delom pripomogli, da so delničarji prejeli 100-odstotno dividendo, da bi ameriško ljudstvo imelo pred sabo jasno sliko, kako nastajajo profiti v podjetjih, ki se nahajajo v državi, v kateri ni sram podjetnikov jemati profit od dela, ki ga izvrše drobni otroški prstki.

NEPOŠTENI LASTNIKI KINEMATOGRAFIČNIH GLEDALIŠČ.

Chicago, Ill. — Lastniki kinematografičnih gledališč so sicer zahtevali od obhvatca, da plača predpisani vojni davek, toda med njimi so bili tudi taki moške, ki so vzeli davek, niso ga pa odračunili davčnemu uradu. Nekaj takih mošk so že aretirali, za J. H. Schafferja in Fred Hartmana sta bili zdaj izdani tiravniki.

USLUŽBENCI ANGLIŠKEGA KRALJA ZAHTEVAJO OSEMURNI DELAVNIK.

London, 26. marca. — Uslužbeni na kraljevih posestvih na Skotskem, v številni grad Balmoral, so se organizirali in zahtevajo osemurni delavnik in tri šterlinge tedenskega povšanja plače. Kraljevi komisar Ramsay na Balmoralu je dejal delavcem, da naj delajo 10 ur ali pa pustijo delo. Delavci se pripravljajo na štrajk.

BANKIRJI NOČEJO DATI POSOJILA.

Mestni uslužbenci mogoče ne dobe povšanja mešde zaradi te odklopnitve.

Chicago, Ill. — Bankirji so po Solomon Smithu, predsedniku bankirskega komiteta, odklonili posojilo mestu, ki naj bi služilo za povšanje mešde uslužbenem. Bankirji pravijo, če mestni očetje napravijo tako visok proračun, da ga ne krijejo davčni dohodki mesta, tedaj se mora mestni svet obrniti za odpomoč na državno legislaturo.

Mesto ni prvokrat v denarni zadregi in tudi bankirji niso bili prvokrat vprašani, da mestu posodijo denar, ali nikdar dozda še ni so odklonili posojila, ampak se je stvar tako aranžirala, da je mesto dobilo denar. Seveda se pri takih posojilih ni šlo za to, da se z njimi poboljša mešda uslužbenem, ampak posojila so služila v druge svrhe.

Bankirji pravijo, da je tako posojilo nepostavno, pa tudi nepraktično.

Uslužbeni seveda niso zadovoljni z 10-odstotnim povšanjem mešde in za nezadovoljnost imajo zelo tehtne vzroke, kajti nekaterim uslužbenem, ki prejemaajo po pet tisoč dolarjev letne plače, se namerava povšati plača za \$360, \$400 ali pa \$500. Pametni ljudje pa pravijo, da se naj povšča mešda tistim uslužbenem, ki prejemaajo manj kot \$2,300 na leto, to je manj, kot je delavski department preračunal, da delavska družina potrebuje na leto za dostojno življenje. Uslužbeni z nizkimi mezdami so najbolj potrebni povšanja mešde, ne pa tisti uslužbeni, ki prejemaajo po pet tisoč dolarjev na leto. Kritika je seveda malo pomagala, ni pa dosegla popolnoma namena, kajti mestni finančni osek se je zedilnil po tej kritiki na sledečo lestvico:

Uslužbeni, ki prejemaajo manj kot dva tisoč na leto, prejmejo deset odstotkov povšanja mešde, izpod tri tisoč dolarjev na leto sedem odstotkov in uslužbeni izpod pet tisoč dolarjev na leto pa pet odstotkov.

ZEMLJIŠČNI AGENTJE SE HOČEJO POSLUŽITI SODIŠČA, DA IZVEDEJO SVOJ NAČET.

Chicago, Ill. — Zemljiščni agentje hočejo za vsako čepo izvesti svoj načrt z lesenimi kočami. SIKIHO se glasovi, da se hočejo poslužiti sodišča in obtožiti organizacijo tesarskih delavcev zarote. Zemljiščnim špekulantom je ravno toliko za blagostanje mestnih prebivalcev, kot za lastniški interes. Pri njih odločuje načelo, da prodajajo lesene kočje z lepim profitom, kako bodo živeli ljudje v njih, ki jih kupijo, je pa seveda njih stvar. Zemljiščni interesi bi radi prodali stavbišča, a ker si radi kupiti praznega stavbišča, upajo, da ta stavbišča spravijo v denar, če na njih postavijo lesene kočje, ki niso nič drugega kot posnetje Potemkinovih vasi.

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo oblačno in nestabilno. Različni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 55, najnižja 44. Solnce izide ob 5-43, zaide ob 6-08.

KAKO SE REŠUJE FARMARSKO VPRAŠANJE.

OD ADVOKATOV IN VELEPOSRESTNIKOV NI PRIČAKOVATI REŠITVE TEGA VAŽNEGA VPRAŠANJA.

To pokazujejo rasprave na ustavni konvenciji.

Springfield, Ill. — Tukaj zboruje ustavna konvencija, ki ima revidirati ustavo države Illinois za prihodnjih petdeset let. Delegatje, med katerimi je precejšnje število advokatov, med njimi pa tudi nekaj farmarjev, ki žive lepo v mestu, svet pa zanje obdelujejo najemniki, so se pričeli sedaj pečati za farmarskim vprašanjem in ga rešujejo po svoje, tako da ne bodo imeli škode veleposrestniki, ki lastujejo po več sto ali pa tisoč akrov sveta.

Veliki zemljiščni posestniki so se pričeli vznemirjati, ker zapuščajo farmarski najemniki farme v Illinoisu in se izseljujejo v Kanado. Gospodje so prišli do prepričanja, če se to izseljevanje v Kanado ne ustavi, da bodo nekoga dne farme v Illinoisu ostale brez delavcev, za to je treba nekaj storiti, da se farmarski najemniki pridreže na farmah. Seveda se ne sme kaj takega izvršiti na ta način, da bodo trpeli veleposrestniki, ki oddajajo svoj svet v najem, ampak trpi naj ljudstvo. V letu 1880 je bilo med farmarji 31,40 odstotkov farmarskih najemnikov, to je farmarjev, ki niso lastovali svoje kmetije, ampak so obdelavali farme, ki so jih imeli v najemu. V letu 1910 je bilo že 41,40 odstotkov farmarskih najemnikov in sedaj je farmarskih najemnikov baje okoli šestdeset odstotkov. To pomeni, da izmed sto farmarjev komaj štiri deset farmarjev lastuje svoj svet, šestdeset farmarjev lemed sto farmarjev ima po svet v najmu in gara in dela za take farmarje, ki sede lepo v mestu na gugalniku, pušijo smodke, se vozijo na posete v avtomobilih, med tem ko drugi obdelavajo v potu svojega obraza zanje svet pod pekočimi žarki poletnega solnca.

Stvar je tako daleč dozorela, da je postala nevdružna in da vodi do katastrofe, če se ne izvedejo dalekoševne reforme.

Z reševanjem tega vprašanja se je pečala tudi ustavna konvencija. Kako?

Delegat Dunlap, ki je predsednik poljedelskega odseka, je predlagal, da naj država pomaga, da farmarski podjetniki postanejo lastniki farm. Po njegovem mnenju je treba spremeniti postavbe tako, da bo država lahko posodila denar farmarskim podjetnikom za odkup farm. Po končani razpravi je pa Dunlap dejal, da razprava pokazuje, da je stvar za farmarske najemnike izgubljena.

Po tej izjavi je pa rekel delegat Warren, ki lastuje 940 akrov sveta: "Ne! Jaz mislim, da lahko mlad mož v naši občini kupi svet po \$400 akre, ko stane bušelj koruze \$1,50, kot ga je lahko kupil pred leti, ko je stal bušelj koruze 18 centov, svet je bil pa na prodaj po veliko nižji ceni. Mislim, da naj država sprejme postavbe, da odkoduje farmarskega najemnika za umetna gnojila, ki jih porabi za pognojitev zemlje, mesto da mu posodi denar za nakup farme."

Delegat Shaw je tožil, da je zemlja preveč izkoriščana in da je treba skrbeti, da zopet postane rodovitna.

Delegat Johnson je menil, da so farme previsoko obdavčene. Tako so reševali farmarsko vprašanje advokatje in veleposrestniki. Torej država naj kupuje umetna gnojila, da ne bo svet preveč izsesan in da bodo veleposrestniki lahko zahtevali višjo najemnino od farmarskih najemnikov. Delavci, ki ne lastuje nič, naj pomagajo kupovati umetna gnojila, tako je modrost veleposrestnikov. Gospodje so res prepričani sedaj, da ne vidijo kaj se godi okoli njih.

DEJVERSKI DUHOVNI PROTI ROCKEFELLERJEVI KAM. PANJI.

Denver, Col. — Tukajšnja duhovščina je na seji zadnji četrtak naslovila resolucijo na direktorje takozvanega Medeerkevnega svetovnega gibanja, da naj prekinajo vse zveze z Rockefellerjem in drugimi kapitalisti, ki so obljubili financirati gibanje, ako bo naperjeno proti boljševizmu. Dejverski duhovni pravijo, da ne bodo podpirali Medeerkevnega gibanja, če ho v službi Rockefellerja.

POZIV ZA ZDRUŽITEV SVETOVNE REAKCIJE.

"Zveza zmagovalcev in premaganov" proti vstajajočemu delavstvu.

Pariz, 26. marca. — Arthur Meyer, lastnik in urednik monarhističnega in katoliškega lista "Gaulois", je pozdravil besede italijanskega ministrskega predsednika Nittiija, ki je dejal pred nekaj dnevi v parlamentu, da brez združenja in skupnega dela zmagovalcev in premaganov v zadnji vojni ni rešitve za Evropo.

Meyer izvaja iz teh besed, da prihaja čas, ko se morajo zavezniške in centralne države zediniti po vzgledu Združenih držav v Ameriki, drugače bodo propadle. Nittiijeva izjava bi bila še pred osim letom izzvala furiozno protestiranje, ampak danes morajo Francozi spoznati, da zmagalet in premaganec so navezani drug na drugega in v boju proti boljševizmu so posamezno obsojeni v propast, zmagnali pa bodo ako se združeni. Zmagovit boljševizem lahko vzbudi Azijo v velikimi rezervami prebivalstva in kaj bo Evropa naredila proti toliki sili, ako ostane razdeljena?

Berlin, 26. marca. — Baron Lersner, bivši nemški komisar v Parizu, ki je podpisal mirovno pogodbo, predno je stopila v veljavo, je izjavil včeraj v pogovoru s časnikarji, da bo Nemčija podlegla boljševizmu prav kmalu, ako se ne revidira mirovna pogodba. Čim podležo Nemčija, pride na vrsto Belgija in potem Anglija ter Italija. Francija je tudi v nevarnosti čeprav si Francozi domišljajo, da ni.

Po njegovem mnenju mora Nemčija dobiti nazaj vse izgubljene dežele, če se hoče uspešno boriti proti boljševizmu; mirovni pogoji glede nemške armade so smešni, kajti stotisoč mošk ne more braniti niti same Bavarske, a kam vse Nemčijo. Nemčija tudi ne more plačati odškodnine, kajti delavci ne bodo producirali, ako bo entenda vzela vse produkt. Skratka — vsa mirovna pogodba je treba takoj spremeniti, in sicer hitro, dokler ni prepozno, kajti čim zavlađa v Nemčiji boljševizem, bo mirovna pogodba ničvredna "krpa papirja".

FARMARSKA BANKA JE ZAPRLA SVOJA VRATA.

Grant Park, Ill. — Državni pregledovalci so v teku enega leta že drugič zaprli tukajšnja farmarsko banko. Kasneje so bančni uradniki naznanili, da banka naznani prostovoljno likvidacijo. Takoj po tem naznanilu je pa Curtis Trust kompanija naznanila, da odpre v ravno teh prostorih na novo organizirano meščanska banka svoje urade.

POSLEDICE OKREPCILA ZA LAŠE.

Chicago, Ill. — Harry White, mornariški kurjač, je kupil v neki brivnici okrepčilo za laše in ga izpil. White seveda ni vedel, če je stvar dobra za laše, da je za nič za želodec in možgane. Ko je po poti na ladjo brodaril semintje, je prihodaril pred voz ulične železnice, ki ga je seveda podrl na tla. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer sedaj leži z razbito glavo in drugimi poškodbami.

DELAVCI V BERLINU PONOVILO STAVKO.

Strokovne unije so nastopile proti besedolomni Ebertovi vladi. Spartakovska vlada v Ruhru je naredila red in obratuje rudnike. Civilni boji se nadaljujejo. Propaganda laži je na delu.

London, 26. marca. — Iz Berlina poročajo, da so ondote unije ponovile generalni štrajk. Voditelji unij so izjavili, da je vlada prelomila pogodbo z njimi valed nebratnih sretacij delavcev in valedtega, ker se ni ozirala na dejavee pri reorganizaciji kabineta. Med voditelji večinskih socialistov se je tudi pojavil spor. Levo krilo večinskih socialistov pod vodstvom Scheidenanna je proti temu, da ostane dr. Schiffer v vladi. Scheidemann zahteva, da mora Bauer držati besedo in sprejeti neodvisne socialiste v vlado.

Amsterdam, 26. marca. — Zastopniki delavskih svetov v Porenski in Westfalski so na svojem zboru v Essen včeraj zaključili, da bodo sveti nadaljevali civilno vojno z Ebertovo vlado. Edini pogoj za mir je, da vlada takoj umakne svoje čete iz okrožja Muenster. Vest, da so delavci vzeli trdnjavo Wesel, še ni potrjena; obleganje se najbrž še nadaljuje. Iz Muensterja javljajo, da se bliža okrog 40,000 mošk delavske armade na pomoč četam, ki oblegajo Wesel. Zastopniki Ebertove vlade, ki so konferirali s sovjeti v Essen, zahtevajo, da morajo delavci odločiti orožje v desetih dneh. Spartakovci so odbili zahtevo.

Sinočno uradno poročilo vodstva rdeče armade v Essen je glas, da so delavci okupirali več vasi in ujeli okrog 200 mošk pri operacijah v četrtih. Vladne čete v zapadni Nemčiji ne kažejo nobenega veselja za bojevanje.

Berlin, 26. marca. — Vlada danes poroča, da so vladne čete reokupirale nekaj vasi v Ruhru. Sivoliti boji se vrše v okolici Muensterja na Westfalskem; na obeh straneh so velike izgube. Straže narodne garde so ujele več spartakovskih kurirjev, ki so nosili poročila o uspešnih bojih v Ruhru v druge kraje Nemčije.

"Die Freiheit" glasilo neodvisnih socialistov, obtožuje vlado, da je nvedla najhujši terorizem v Hallu, ko je narodna garda vzela mesto spartakovcem. Ujeti delavci so bili mučeni in potem ustreljeni.

Berlin, 26. marca. — Sinoči se je raznesla vest, da so spartakovci okupirali trdnjavo Wesel, ki se nahaja 32 milj severozapadno od Dusseldorfa. Ebertova garnizija je kapitulirala pred delavci.

Duderich, Porenska Prusija, 26. marca. — Polkovnik Preoux, poveljnik belgijskih čet na okupiranem ozemlju, je poslal deputacijo zastopnikov v Wesel, ki so zagrozili voditeljem rdeče armade, da bodo belgijski topničarji pričeli streljati, ako še samo ena granata pade na okupirano ozemlje. V sredo je padlo devet granat na teritoriji belgijske zane, ko so spartakovci bombardirali Wesel; tri granate so padle na otok na Reni, kjer je belgijska straža.

Washington, 26. marca. — Poljsanska zbornica je sprejela resolucijo, ki nalaga predsedniku, da takoj obvesti kongres, kakšno stališče in dolžnosti imajo ameriške čete ob Reni v Nemčiji, kdo poveljuje četam, maršal Poch ali predsednik Wilson, in če so čete pod Pochovo oblastjo, kakšno direktivo jim daje.

Washington, 26. marca. — Poljsanska zbornica je sprejela resolucijo, ki nalaga predsedniku, da takoj obvesti kongres, kakšno stališče in dolžnosti imajo ameriške čete ob Reni v Nemčiji, kdo poveljuje četam, maršal Poch ali predsednik Wilson, in če so čete pod Pochovo oblastjo, kakšno direktivo jim daje.

KOLIKO PREBIVALCEV IMA CHICAGO?

Hearstov "Herald-Examiner" je poročal včeraj, da so vladni števeci našli 2,884,827 prebivalcev v Chicagu. Poročilo ni uradno, kajti številke morajo priti iz Washingtona, kjer jih objavi Census Bureau. Ako je omenjeno poročilo pravilno, tedaj je mesto napredovalo na prebivalstvu 32% ali okroglo za 700,000 oseb v zadnjih desetih letih. Leto 1910 so našli 2,185,283 prebivalcev. Chicago je torej v 87. letih dosegel skoraj tri milijone prebivalcev. Leto 1833 je bilo tukaj le 350 prebivalcev. Tako hitro ni rastle še nobeno mesto v zgodovini.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.49 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obklopanju n. pr. (Marca 31-20) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Poslovite se pravočasno, da se vam ne ustavi list.

TAKTIKA ORGANIZIRANEGA DELAVSTVA SE URAVNAVA PO RAZMERAH V DEŽELI.

Ze stokrat in stokrat je bilo povedano, pa tudi dokazano, da se mora taktika organiziranega delavstva ravnati po razmerah v deželi, če hoče delavstvo doseči uspehe. Ravno tako se pa oglašajo demagogi, ki imajo za ves svet samo en sam recept, ki se jim mogoče dopade, ker so ga sami izbrali za najboljšega.

Angleškemu delavstvu ne more nihče očitati, da je nazadnjaško. Ko so na pr. v mnogih drugih deželah premajali zelo nizke mezde ob dolgem delovnem času, so organizirani angleški delavci že izvojevali osemurni delovnik in primerne mezde. Pred dobrimi petnajstimi leti so angleški delavci polagali zelo malo važnosti delavski politični organizaciji, zanašali so se na moč svojih strokovnih organizacij in sodili, da ta moč zadostuje za izvojevanje trajnih uspehov v korist delavstvu. Vršile so se velike stavke, ki so končavale s popolnim ali pa trajnim uspehom, pa tudi s porazom, a v splošnem so se zboljševale življenske razmere. Nazadovanja v tem oziru ni bilo.

Prišla je svetovna vojna, razmere v deželi so se spremenile, z njo pa tudi bojna taktika angleškega delavstva. Delavstvo ni več polagalo največ važnosti strokovni organizaciji, ampak pričelo je smatrati politično organizacijo za važnejšo za dosego delavskih ciljev. V zadnjem času smo doživeli, da so se gotovi krogi in interesi trudili, da poženejo rudarje v stavko, stavka je že visela na nitih, a bila je odvrnjena, češ, da je pametneje, če se delavstvo poslužuje volilnega lista, da doseže nacionaliziranje rudnikov. Delavstvo je namreč spregledalo igro in bojno taktiko svojih nasprotnikov, pa je potegnilo nasprotnike na drugo bojno polje, na katerem upa doseči zmago. To je, kar imenujemo bojno taktiko delavstva.

Marsikomu se zdi čudno, da angleško delavstvo ne zahteva odstaviljenje kralja in proglašitev republike. Tudi to ima svoje vzroke. Angleško delavstvo ne da počenega groša za vse dvorne prireditve. Njemu je kraljevi blišč in sijaj ravno tako zopern kot čistemu republikancu. Ali angleško delavstvo se zaveda, če postavi med svoje prve zahteve ustanovitev republike, da odvrne pozornost od drugih važnejših in koristnejših zahtev za delavce. Delavstvo zahteva nacionalizacijo rudnikov, železnic in drugih velikih industrij in želi, da se to čimprej izvede v ljudskem interesu. Nacionalizirati je treba tudi distribucijo produktov, za kar ima angleško delavstvo ustanovljene že velike produktivne in konzumne zadrage. Če delavstvo doseže in izvede distribucijo produktov, je to več kot navadna nacionalizacija produktov, kajti taka reforma v gospodarstvu se že lahko imenuje socialistična, čeprav nekateri socialisti pravijo, da so produktivne in konzumne zadrage nekakšen kompromis med socializmom in kapitalizmom. Nihče pa sedaj ne more povedati kako se nacionalizira distribucija produktov na Angleškem: ali se izvrši po zadrugah ali pa občina prevzame distribucijo produktov, ker je tudi ta struja precej močna, ki zahteva te vrste nacionalizacijo produktov.

Jugoslovansko delavstvo ima zopet drugo bojno taktiko. Jugoslavija je novoustanovljena država in zategadelj je važno, kakšno formo vlade dobi mlada Jugoslavija. V Jugoslaviji ni vseeno, če se ljudstvo izreče za republikansko ali ustavno monarhistično vlado. Na jugoslovanski prestol ne gledajo le Karadžordževići, da sedejo nanj, ampak je tukaj še črnogorski kralj s svojimi sinovi, ki bi tudi rad sedel na jugoslovanskem prestolu. Za njim so seveda še drugi, ki tudi hrepene po prestolu v Jugoslaviji. Ako Jugoslavija postane kraljevina, bodo razni dinastični interesi spletkarili in skušali spodrineti drug drugega. V državi, v kateri se pojavijo take spletke in boji, pa zaostane drugo delo, v prid ljudstva, ker se s takimi spletkami odvrta ljudska pozornost od važnih socialnih reform. Za jugoslovansko ljudstvo je torej važno, kakšno vladno formo dobi mlada Jugoslavija in zategadelj agitira, da se izvolijo v ustavno skupščino možje, ki so za ustanovitev jugoslovanske republike z najdemokratičnejšo formo vlade.

Bojna taktika delavcev na Italijanskem, v Nemčiji, Ameriki in v drugih deželah se zopet razlikuje od taktike v Jugoslaviji ali na Angleškem, ker so razmere povsod drugačne. Tako je tudi z Rusijo.

V škandinavskih deželah na pr. vidimo, da so uvedene najširše socialne reforme, da je kralj le kralj po imenu, kljub temu pa še ljudstvo tam ne zahteva, da kralj odstopi. In zakaj? Razmere so druge in čas za to zahtevo še ni tukaj, nikakor pa ne radi tega, ker so mogoče škandinavska ljudstva nazadnjaška. Tako vidimo, da so povsod druge razmere, pa tudi druga taktika, da se človeška družba razvija po poti napredka naprej.

POJASNILNO NAROČNIKOM ZARADI NEREDNEGA PREJEMANJA LISTA.

Zopet je prišlo veliko pritožb na upravo Prosvete, da naročniki ne prejmejo lista po dva, tri ali pa še več dni. S temi pritožbami sem odšel k poštному superintendentu v Chicago, kateremu so podrejene poštne pošiljave drugega razreda, da se odpravi neredno dostavljanje lista. Povedal sem mu, da pritožbe prihajajo v tako velikem številu, da ne morem več nanje odgovorjati, da naročniki groze, da ne bodo plačali nadalje naročnine. Našel sem mu razne naselbine: Naff, O., Glencoe, O., Lincoln, Ill., Cicero, Ill., Bryant, Okla., Trommald, Minn., in še druge, iz katerih so pritožujejo, da se list zelo neredno dostavlja. Superintendent je priznal, da je krivda na pošti v Chicago, ker nimajo dovolj delovnih moči. Nihče neče delati za nisko meso, stari uslužbenci zapuščajo službo, mladi ne razumejo dela in dokler kongres ne ukrene nekaj za uslužbence, ni pričakovati, da se obrne na bolje.

Superintendent je torej jasno povedal, kje je krivda in obljubil, da bo storil, kar je v njegovih močeh, da se položaj obrne na bolje.

Naročniki naj vzamejo to naznanilo na znanje, ker je dokaz, da ni krivda na strani uprave, ampak je drugače.

Poleg je tudi stavka časopisnih uslužbencev v Chicago in ljudje se zdaj poslužujejo tovrstne pošte, kar se bolj ovira poštni promet. — Filip Godina, upravitelj.

Pošiljanje blaga v Jugoslavijo.

Od odstava JRZ sem dobil več okrožnic tikajočih se nameravanega pošiljanja blaga v Jugoslavijo. Čital sem tudi po časopisih poziv na narod, da pošlje svojim v stari domovini blaga s posredovanjem Jugoslav Commercial Board, Ltd. Ne vem, koliko zanimanja je ta poziv vzbudil med narodom, zdi se mi pa načrt praktičen in vreden spoštovanja. Dosedanje delo JRZ me ni posebno zanimalo iz vzrokov, ki so nekaterim znani. Obsojal sem pisanje Jednotnega glasila Prosvete, da je že pred leti člani SNPJ, ki so se zanimali za osvoboditev Jugoslovčanov, prav lahko miselno nazivalo kar od kraja "kraljevaše" in se posebno lausko leto, ko je tako neprevidno pisalo o prvi pošiljavi zabojev in zopet žalilo one člane, ki s'no poslali blago našim domačim v domovini, ko so ga najbolj potrebovali, zdaj bi pa prav od srečel, da bi nova kampanja za pošiljanje blaga uspela. Pameten človek ni mogel nikdar dvomiti, da ljudje v domovini potrebujejo pred vsem obleke in gotove stvari, brez katerih kulture človek ne more izhajati. Pošiljanje zabojev so pokazale, da bi ljudje brčkone več žrtvovali, če bi imeli priliko si izbrati sami stvari, katere hočejo poslati svojim v domovini in zato pripravljene plačati tudi nekaj centov več kot bodo plačali za nakup na debelo. Lahko se pa obenem vrši pošiljanje: eden naj pošilja zaboje, drugi naj pošilja blago po novem načrtu, samo da pride blago v domovino. Ne vidim prav nobenega vzroka, da bi si tukaj stranke očitale napake ena drugi.

Rad bi videl, da bi rojaki in posebno člani SNPJ prav nič več ne odlašali in začeli s pošiljanjem blaga v stari kraj s pomočjo svojih domačih organizacij. Stroški bodo brez dvoma manjši kot pa če bi pošiljali blago preko tujih eksportnih družb.

Dr. F. J. Kern.

Opomba uredništva. — Vljudnost zahteva vlnudnost, prvi star pregovor. Ponatisnili smo poslano brez popravka in zategadelj nam br. dr. Kern ne bo zameral, če zahtevamo, ako je mogoče, da se uredništvo s stavkom, ki

pričenja "Obsojal sem pisanje jednotnega glasila Prosvete, da je že pred leti člani SNPJ, ki so se zanimali za osvoboditev Jugoslovčanov, prav lahko miselno nazivalo kar od kraja "kraljevaše", da citira iz Prosvete stavke, v katerih je uredništvo "kar od kraja" imenovalo vse člane "kraljevaše", ki so se zanimali pred leti za osvoboditev Jugoslovčanov. Uredništvo je imenovalo vse tiste in jih imenuje še danes, da so kraljevaši, ki zahtevajo, da Jugoslavija postane monarhija, ne glede na to, če so člani ali če niso člani S. N. P. J. Kdor stopa v javnosti s političnim prepričanjem in ga zagovarja, ga tudi ne sme biti sram, če se njegovo politično prepričanje imenuje s pravim imenom.

Zanimanje za osvoboditev Jugoslovčanov ni pričelo šele v Clevelandu ali v Chicago pred par leti, ampak je bil prvi temelj k temu položen na hrvaškem socialdemokratskem strankinem zborovanju v letu 1896 v Zagrebu. In bili so delavci, pravzaprav zastopniki delavcev, ki so v tem oziru podvzeli prve korake, da se Jugoslovani združijo v svobodni republiki. Drugi korak za osvoboditev Jugoslovčanov je bil podvzet na zborovanju jugoslovanskih socialdemokratov v Belgradu.

Dolžnost uredništva je, da je na pritožbe članov S. N. P. J., ki so poslali zaboje svojcem v staro domovino, kritiziralo tiste, ki so zasnovali pošiljanje, pa se niso držali danih obljub. Br. dr. Kernu je prav dobro znano, da je uredništvo kritiziralo tiste, ki so vodili pošiljanje, ne pa tistih, ki so svojcem kaj poslali. Če br. dr. Kernu ni znano, kako so spravili Vincent Cankarja, preds. S. N. P. J., iz Jugoslavije, so pa podrobno dobro znane uredništvu. Toliko v pojasnilo, da ne bo nesporazum.

AGITACIJA ZA "SVOBODNO LJUBEZEN" V ANGLIJI IN FRANCIJI.

Med nekaj dnevi je v Londonu izšla knjiga "Women's Wild Oats", ki je povzročila na Angleškem veliko senzacijo. Pisateljica je Mrs. C. Gasquoine Hartley, ki je znana sociologinja. Knjiga se bavi z akutnim vprašanjem v Angliji, ki je posledica vojne, namreč s preostankom samice, ki morajo ostati neomnožene, ker ni dovolj moških za ženitev.

Pisateljica podaje sledečo naštetega vprašanja: Država naj prizna začasno nezakonsko razmerje med obeh spoloma kot zakonito in potrebno in naj zavaruje ter podpira nezakonske materje.

Mrs. Hartley piše dalje: "Zakon ni več disciplina, pač pa samo eksperiment." To je ena mnogih bomb, ki jih meče pisateljica na sedanji zakon na Angleškem. Knjiga je povzročila vročo diskuzijo in polemiko med časopisi.

Pisateljica priporoča tudi svobodno razporoko, ki je po njenem mnenju zelo potrebna v moderni državi, in citira iz norveškega zakonika stavek: "Razporoka je od pomoč v nesreči, ne pa zločin". Najboljša razporoka je, če se zakonska dvojica vzajemno dogovorijo za ločitev. Dalje piše: "Kakor so moškemu in ženski vrata odprta v zakon, ravno tako jima morajo biti odprta iz zakona. Zakon nam ni več vera, temveč sport. Angleški sistem razporoke je smešen in nemoralen, neposten in umazan." Propaganda za naraščaj zunaj zakona pa ni omejena samo na Anglijo, temveč se vrši na Francoskem. Odette Dulac priporoča "svobodno ljubezen in državno skrb za otroke" kot sredstvo za pomnožitev prebivalstva, ki je padlo valed vojne. Za izvedbo tega koraka je sugerirana sledeča metoda: Vlada izda "materinske listke", ki jih dolo omožene ali neomnožene žene, pričakuječe porod na temelju zdravniškega spričevala, ako jih zahtevajo. Žene s materinskim listkom imajo

pravico do lažjega dela in krajšega delavnika ter do brezplačne zdravniške oskrbe za časa otročnice. Država skrbi za otroke, ki je izključno materin in očetova avtoriteta odpade. Ta sugestija je najdrzejša, kar se jih je pojavilo izza vojnas in pomeni pravečo revolucijo v morali na konvencionalizmu, ker hoče povzdigniti nezakonsko materjo, dočim je prva doslej veljala za izvržek človeške družbe.

Ameriške vesti.

PRODUCIRAJTE, DA PRODUCIRAJTE!

Chicago, Ill. — International Harvester kompanija, ki ima svoje tovarne v Kanadi in Združenih državah, je kupila na Angleškem 15,000 oblek, ki jih bo prodajala po osemnajst dolarjev. To je na eni strani sicer velika od pomoč za delavce v času te draginje, na drugi je pa zabje adarec, ker te nakup pomeni, da bo v Združenih državah produciranih petnajst tisoč manj oblek. Velebizniško časopisje vpije: Delavci producirajte, če hočete, da padejo cene. Čemu je pa treba še povisati produkcijo, če so pričeli iz Anglije uvažati v Združene države dovršena produkta, a...? Mar zato, da pride čimprej gospodarska kriza!

REZOLUCIJA ZA PREKLIČ LEVERJEVEGA ZAKONA.

Washington, D. C. — Senator Gore iz Oklahome je predložil resolucijo, ki prekleuje Leverjev zakon za kontrolo živin in premoaga. Če bo resolucija sprejeta, ostane garantirana žitna cena v veljavi še do prvega junija.

ŽENA JE ADOPTIRALA MOŽEVO VOJNO DETE.

Baltimore, Md. — Gdč. Leonie Winekel, ki je v vojnem času bivala v Franciji, je povila dete, o katerem trdi, da je oče Kenneth MacNichol, ki živi v Reisterstownu. Njegova žena mu zaradi tega ni delala očitkov, ampak je adoptirala otroka, ki se je rodil 20. decembra v Washington. To je zelo redek dogodek v dobi blazne ljubosumnosti.

DEČA JE USTAVILA ŽELEZNIŠKI PROMET.

Cumberland, Ind. — Dva in dvajset milj zapadno od Elkinsa je velika zemeljska drča napolnila zaseko Western Maryland železnice. Ves železniški promet je bil ustavljen skozi več ur, preden so delavci odstranili zemljo z železniškega tira. Južno vreme je zrabljalo zemljo, tako da se je odrgala velika zemeljska plast, ki je napolnila zaseko do vrha. Sreča je bila, da ob času nezgode ni bilo nobenega vlaka v zaseki.

RUDARJI LOVE POKHOTNEGA MORILOA.

Steuenville, O. — Obaroženi rudarji iščejo pohotnega morilca v gozdovih blizu Adene, ki je v moril Frances South, hčerko rudarja. Deklica je šla po zdravila za svojo mater in na potu jo je napadel pohotni morilec.

ZDRAVNIK IN BOLNIK UMORJENA.

New York, N. Y. — V stanovanju velike stanovanjske kasarne so našli umorjenega bolnika in zdravnika Vincent J. Campisija, ki je bil ponoči poklican k bolniku. Bolnik je bil zadavljen, zdravnik pa zaboden z bodalom. Policija sodi, da je zdravnik zadavil bolnika, ko je bil napaden, da ga oropajo, med tem ko se je zdravnik boril z bolnikom, ga je pa njegov tovariš zabodel z bodalom. Zdravnikov borilec se je pa prestanem boju tako presražil, ker najbrž ni od zdravniške strani pričakoval tako silnega odpora, da je zbežal, ne da bi zdravnika oropal, kajti policija je našla pri zdravniku večjo vsoto denarja in zlato uro. Frank Ambrose, ki stapaže t ravno tej hiši, je dejal, da je videl zdravnika vstopiti v hišo z nekim neznanecem, ki je bil zelo razburjen. Slikal je, da so zavleketale šipe, toda on ni pripisal temu ropotu nobene važnosti. Nekaj minut po prihodu je pa videl neznanca bežati iz hiše.

EKSPLOZIJA JE UBIILA TRI DELAVCE, VEČJE ŠTEVILO PA RANILA.

Roanoke, Va. — V klavnici Griggs Packing kompanije je eksplozirala cev, v kateri je bil amonijak. Tri osebe so obležale mrtve, do dvanajst oseb je pa bilo ranjenih. Eksplozija je bila tako silna, da je porušila štirinadstropno poslopje.

TUJEREMSKI KROMPIR ČE NEJI KOT DOMAČI.

Washington, D. C. — Poljedelski departament poroča, da je bilo importiranega 4. marca t. l. večje množino krompirja v Danskega katerega so prodajali na debelo po \$4.55 sto funtov, veliko ceneje kot pa domači krompir. 2000 vreč importiranega krompirja so pa uradniki poljedelskega departamenta zavrnili, ker je bil že nekoliko pokvarjen, katerega so potem poslali na Kubo, kjer ga bodo lahko prodali. Druga pošiljava krompirja je bila prodana že ceneje.

Toda v trgovinah na drobno se je pa sedaj zvišala cena krompirja na deset centov funt in ljudje se vprašujejo, kje je ta danški krompir, ki so ga ameriški veletrgovci kupili po štiri dolarje in pol sto funtov, in kdo je vzel pet dolarjev in pol pri sto funtih!

KAJ DOLOČA ZAKON O PROHIBICIJI.

(Iz urada ameriškega Rdečega križa; tujeremski infor. oddelček.)

New York, N. Y. — Zakoni z ozirom na splošno prohibicijo postajajo v nekaterih krajih vedno bolj ostri in gotovo je že imel kak rojak sitnosti z uradniki, ki imajo nalogo nadzorovati izvedbo splošne prohibicije in največkrat vsled tega, ker mu niso znani zakoni te prohibicije.

Splošni zakon prohibicije, ki je stopil v veljavo 16. januarja t. l. se glasi, da lahko vsako hrani opojno pijačo v svojem lastnem domu, ki jo je kupil pred prvim julijem 1919 in jo dobil v svoje stanovanje pred 16. januarjem t. l. To pijačo sme imeti samo za svojo družino in za svoje "bona fide" goste, t. j. za one goste ki so njegovi osebni prijatelji in ki jih je ali povabil ali pa ki ga pridejo obiskat.

Opojne pijače ne sme imeti nikjer drugje kot v svojem lastnem domu, kjer stanuje. Ako ima opojno pijačo drugje, je podvržena zaplenitvi, in poleg tega je še kaznovan z denarno globo tisoč dolarjev ali z zaporom ne več kot z enim letom. Ako ima pa kdo dvoje stanovanj in stanuje nekaj časa v enem in potem zopet v drugem, lahko hrani opojne pijače v obeh stanovanjih.

Osebe, ki so na stanovanju in hrani v hotelu ali prehranjevališču, lahko hranijo opojno pijačo le v svoji sobi, kovečku ali shrambi za obleko, od katere imajo ključ in do katere nima vstopa nihče drugi. To pijačo pa ne sme piti v skupni obedovalnici ali kakem drugem javnem prostoru, ampak v svoji lastni sobi.

Kdor menja svoje stanovanje lahko prenese tudi opojno pijačo, za kar pa mora imeti posebno dovoljenje, katerega dobi pri davnem uradu.

Z imenom "opojna pijača" se smatra vsaka pijača ki vsebuje alkohola več kot polovico odstotka.

Strogo kaznjivo je vsako izdelovanje opojnih pijač in ravnanje tudi prodajanje opojnih pijač. Vsakdo, kdor izdeluje opojne pijače v svojem domu za lastno uporabo, zapade denarni globi ne več kot tisoč dolarjev ali pa s šestmesečnim zaporom, ali pa z obojim. Za druge in nadaljne prestopke se kaznuje vsaka oseba z ne manj kot dvesto dolarjev in ne več kot dva tisoč in z zaporom ne manj kot en mesec in ne več kot pet let.

Istotako je strogo kaznjivo vsako oglašanje izdelovanje opojnih pijač, priprav za izdelovanje istih in raznih formul ali receptov.

Kdor pa hoče imeti opojne pijače v zdravstvene svrhe, mora imeti posebno dovoljenje od zdravnika, ki ne sme prepisati več kot en pint opojne pijače za deset dni. Rojake opozarjamo na zgoraj navedene točke, da ne bodo imeli kakih nepotrebnih sitnosti.

DORISI.

McKinley, Minn. — V tukajšnji okolici je naseljenih še precejšnje število Slovencev, ki se pa baje ne razumejo prav povoljno med seboj.

Nek tukajšnji rojak si je nameraval napraviti nekaj "žegnane vode" in v ta namen si je že nabavil vse potrebno orodje.

Influenca je tudi razsajala v tukajšnji okolici in iskala svoje žrtve. Ko je pritisnil nekoliko hujši mraz, se je poslovila toda le začasno, ker se je zopet pričela pojavljati, ker prihaja spomlad.

Izseljevanje iz tukajšnje okolice se je tudi že pričelo in delavci se trumoma izseljujejo. Največ se izseljujejo v staro domovino. Radi tega so razni kompanijski priganjaji že na lovu za delavce, toda nimajo nobenega uspeha.

Vso surovost je pokazal nek tukajšnji kompanijski policaj, ko je napadel rojaka Frank Lašana, in ga pobil na tla in potem pa se aretirat ter ga odvedel v zapor.

Priporočam vsem rojakom, da se naročajo na dnevnik "Prosveta", ker ta list je edini slovenski delavski dnevnik, ki prinaša najraznovrstnejše gradivo, katero vse je v podkup in izobrazilo slovenskih delavcev.

Avella, Pa. — Da bi omenjal tukajšnje delavske razmere, ne smatram za potrebno, ker so piškave, da bolj ne morejo biti, kot so menda povsod.

V tukajšnji naselbini naseljeni samci smo vsi organizirani v pečarskem klubu in akoravno smo bolj vajeni krampa in lopate, se tudi dobro razumemo na kuhanje. Največje poveljstvo imamo pri pomivanju raznih pisnikov, loncev in kročnikov ter skledi.

Da smo pa vsi tukajšnji pečarji pripravljani zapustiti našo organizacijo in se vpreči v zakon-ski jarem, mi pa menda ni potreba pojasnjevati. Ako se je kaka pečarica že naveličala svojega stanu, naj se prijavi na tukajšnji pečarski klub. Mi se ne oziramo na bogve kako lepoto, ker nismo prav nič izbirni. Seveda, ako je lepa in mlada, ne bo nihče jezen in pripravljani smo pa tudi zatianiti vsak po eno oko.

Harrieta, Pa. — V tukajšnji okolici so se pričeli Slovenci naseljevati nekako pred sedmimi leti in kupili farme od 40 do 80 akrov neorane zemlje.

kajšnje kraje, toda vedno je kak opomnil, da naj ne vabimo nikogar sem v tukajšnje kraje, ker možgane potem jeziti nad nami, ako bi ne bil azdovoljen. Toda sedaj sem prišel do sklepa, posebno se radi poziva dopisnika iz Brezy Hills, Kans., da se oglašim in da sporočim rojakom o tukajšnjih razmerah.

Razumno je, da mora vsak farmer delati, ker sploh brez dela je nam preprostim delavcem nemogoče živeti. Farmerji smo istakotno izkoriščani od veleprofitarjev, kot so industrijski delavci.

V tukajšnji okolici je na prodaj še precej neobdelanega in neorane zemlje, kakor tudi obdelanih farm. Cene so še dosti zmerne. Zemlja je še dosti rodovitna in pašniki so zelo dobri. Okolica je valovita in vsepovsod je veliko studencev in potokov, ki so zelo bogati na vsakovrstnih ribah. Posebno veliko je postrvi. Zimo smo imeli letošnje leto izredno dolgo. Prvi sneg je zapadel 11. novembra in še sedaj pokriva ravno. V okolici je bilo tudi veliko snežnih zametov in vsled tega je bil železniški obrat nastavljen za deset dni.

Preteklo leto smo se tukajšnji okolici farmerji organizirali v združni organizaciji in prekupili poslopje, ki je bilo last velekupne družbe "Potatoes Comp." Organizirani farmerji bomo sedaj prodajali naše poljske pridelke teji združni vele nakupni trgovini, ki bo zalagala združni prodajalne z raznimi potrebščinami oziroma poljskimi pridelki, kot z žitom, krompirjem in drugim ovojčjem.

V raznih slovenskih listih večkrat opazim, da se delavci zanimajo za združna podjetja in da ustanavljajo združne prodajalne. Le tako naprej, rojaki. Le s pomočjo gospodarskih organizacij zamoremo znižati cene življenjskim potrebščinam, ker razni prekupeci in meštarji vedno bolj tirajo cene življenjskim potrebščinam navzgor. Farmerji moramo prodajati v jeseni naše poljske pridelke takorekoč pod ceno, in delavci v mestih morajo plačevati za 500 odstotkov dražje. Ko se bomo delavci in farmerji organizirali v združnih organizacijah in ustanovili direktno distribucijo življenjskih potrebščin, bomo imeli vsi velik uspeh. Farmerji bomo dobili pravilno cenbo za poljske pridelke in delavci oziroma konsumenti ne bodo več plačevali odušerke cene za živila, kot jih morajo sedaj. Kajti odpravljena bo velika armada raznih prekupevalcev in drugih meštarjev.

ji organizirali v združnih organizacijah in ustanovili direktno distribucijo življenjskih potrebščin, bomo imeli vsi velik uspeh. Farmerji bomo dobili pravilno cenbo za poljske pridelke in delavci oziroma konsumenti ne bodo več plačevali odušerke cene za živila, kot jih morajo sedaj. Kajti odpravljena bo velika armada raznih prekupevalcev in drugih meštarjev.

V dopisu, ki je bil priobčen v "Prosveti" št. 52 iz Brezy Hills, Kans., je dopisnik pozival vse slovenske farmerje, da naj se oglašajo bolj pogosto v slovenskih listih. S tem dopisnikom se jaz popolnoma strinjam, ker bi bilo tudi velike koristi za slovenske farmerje, da bi bili informirani o splošnem položaju slovenskih farmerjev in da bi vedeli drug za drugega.

V raznih dopisih čitam, kako zlo so delavci izkoriščani in da so delavske razmere v splošnem zelo slabe, posebno še za premo-garje. O tem imam jaz tudi precej izkušnje, ker sem bil vposlen v raznih premo-goravah približno dvajset let in kopal črni dijamant. Tudi jaz sem bil tedaj mišljenja, da se bo svet podrl, ako bom pustil moje delo in pričel kaj drugega. Ko sem pa izprevidel, da na ta način ne bom nikdar prišel do boljšega življenja in da bom vedno le predmet brezmejnega izkoriščanja premo-govih baronov, se zapustil zaduhli rov in se naselil na farmo, kjer imam kotjkor toliko boljše življenje, akoravno smo farmerji še vedno izkoriščani. Delati moram, to je samoumevno, vendar pa ne stojijo vedno za hrbtom razni kompanijski priganjaji, in vedno pridelam toliko, da se lahko počleno, kolikor je to mogoče v sedanjih razmerah, preživim s svojo družino. In kar je najvažnejše, preskrbljeni bodo otroci, ako sam ne bom mogel uživati sad svojega truda.

Moj nasvet je rojakom, ki so zaposleni v raznih neudravljenih in nevarnih rudnikih, da se naselijo na farmo, ako imajo veselje do kmetijskega dela in ako imajo vsaj toliko denarja, da se je mogoče naseliti na farmo. Kot sem že omenil, je v tukajšnji okolici še dovolj sveta na prodaj, neorane zemlje in tudi že očiščene in obdelane. Ni treba misliti, da sem jaz kak zemljišči agent. Pripravljen sem pa, kakor sploh vsi tukajšnji rojaki, pomagati in dati razne nasvete vsakemu rojaku, ki bi se naselil tukaj. Ko smo se mi naselili tukaj, še ni bilo nobenega Slovencev in radi tega smo imeli razne težkote. Siliti nikogar ne, da bi mi potem kdo očital, ako bi ne bil zadovoljen. — Frank Erieh, Harrieta, R. No. 1. Mich.

delanega. Ni treba misliti, da sem jaz kak zemljišči agent. Pripravljen sem pa, kakor sploh vsi tukajšnji rojaki, pomagati in dati razne nasvete vsakemu rojaku, ki bi se naselil tukaj. Ko smo se mi naselili tukaj, še ni bilo nobenega Slovencev in radi tega smo imeli razne težkote. Siliti nikogar ne, da bi mi potem kdo očital, ako bi ne bil zadovoljen. — Frank Erieh, Harrieta, R. No. 1. Mich.

PRIVATNI INTERESI NA DELU PROTI LJUDSKIM KORISTIM.

New York, N. Y. — Edward Shafer, po poklicu meštar, je vložil tožbo proti mestu, da sodišče prepove mestu obratovanje avto-omnibusov. Mestni svet je namreč dovolil, da mesto nabavi dve sto avto-omnibusov, da konkurira privatnim podjetjem, ki zahtevajo visoko vozmino.

Sodnik ustreljen na Irskem.

London. — Iz Dublina poročajo, da je bil v petek ustreljen na ulici sodnik Allan Bowl, kateri je pred kratkim vodil preiskavo v irski banki zaradi denarja, ki so ga naložili sifinjnovci.

Parobrodni listki

za tja in nazaj iz Evrope na Frantsosko, Holandskoj in preko Italijanskih luk. Mi imamo zastopništvo za vse večje parobrodne črte. Mi pošiljamo denar na vse kraje v Evropo po dnevnim kurznim cenam. Oglasi se pri:

LOUIS J. MAYER 2954 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

POSLANO.

Opoznam rojaka Anton Riteljna, da naj prekliče vse dotle ne besede, ki jih je govoril zadnje nedelje v gostilni, ako pa tega storiti ne more, smatram ga pred vso javnostjo za obrekovalca in nedostojnega. — Martin Jelenc, Sheboygan, Wis., Marea 22. 1920. (Advertisement).

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 8. avgusta 1897. Glavni Stan: 287-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois. Glavni odbor za dobo 1919-1922. Izvrševalni odbor. Upravni odbor. Predsednik: Frank Alst, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

POZOR ROJAKI! Sedaj lahko zopet potujete direktno v stari kraj preko BASELA, TRSTA ali DUBROVNIKA. Parobrodne in vojnijske listke dobite pri meni in New Yorku, do vseh velikih mest v Jugoslaviji. Vse potne potrebščine in dovoljenja se vam preskrbijo tukaj hitro, točno, popolno in brezplačno.

EMIL KISS BANKIR 133 Second Ave., Corner 8th St., New York, N.Y. Ustanovljena leta 1898. Sprejema vloge na 4% obresti.

DENAR V STAREM KRAJU IZPLAČAN. S tem dajemo naznanje, da smo ravno prejeli vest od PRVE HRVATSKE STEDIONICE V ZAGREBU, da je vsa denarja izplačana. Potrdila razpoložemo pravočasno politizatorjem. Vred potnik, katero so bile nastale vlad izplačevanja, je NEMETH STATE BANK poslala 3 svoje uradnike v Evropo. Ti naj pa preskrbijo, da se bodo denar točno izplačevali, ter sedaj se vsako pošiljatev točno izplača. Pošljite denar potem našo banko, ako želite, da ga točno prejmejo vaši in stari domovini. Pošljimo denar na hranilno vlogo v vsako banko ali hranilnico v Jugoslaviji, ter vam preskrbimo hranilno knjizico brez vsakega troška. Pošljimo denar tudi hrvojavno. Hrvojavni stane 1.50 dolarja. Pošljite denar hitro. Vrednost kromam raste. 1000 KRON ZA \$6.00. PRODAJAMO TUDI PAROBRODNE LISTKE. NEMETH STATE BANK. Glavni Stan: 19 E. 2nd Street, PODEBUENICA: 1897-2nd Avenue, NEW YORK, N. Y.

Zelo važno naznanilo! Delnice od GREATER McKEESPORT GAS & OIL CO. so narasle. Nova cena je sledeča: 25 delnic stane \$43.75 75 delnic stane \$131.25 150 delnic stane \$262.50 35 " " \$61.25 100 " " 175.00 200 " " 350.00 50 " " 87.50 125 " " 218.75 300 " " 525.00 To je dokaz. Da oni ki so delnice kupili pred 20 marcom so storili dobro. THE GREATER McKEESPORT GAS & OIL COMPANY, je zopet kupila nove oljne vrelce v Kentukyu kjer ima okrog 151 akrov sveta. Na 151 akrih sveta imajo šest vrelcev ki jamčijo dovolj dohodkov za primerno mesečno dividendo, katere se bode razglasila v skrajni bodočnosti. Teh ŠEST OLJNIH VRELCEV DAJE DOVOLJ DOBREGA OLJA PO DNEVU, NOCI IN OB NEDELJAH TER PRAZNIKI. Namerava se še nadalje vrstati še več lukenj v tem okraju v Kentukyu, kar bode še povečalo naš obseg. Torej če kupite GREATER McKEESPORT OIL & GAS COMPANY delnice boste prejeli vaše dividende iz tega Kentukskega oljenega okraja enako kot tudi od McKeesportovih oljnih vrelcev kjer je družba že na delu. POMISLITE SI DOHODKE iz teh sredstev. NE ODLAŠAJTE, ne zamudite te prilike. Čemu nalagati vaš denar na 4% ali 6% obresti ko imate priliko si napraviti po 100,200 in tudi 500 odstotkov. Roste li stali mirno z rokami križem in gledali kako drugi delajo denar, ki imajo dovolj razuma, da investirajo v dobre stvari kadar jih vidijo, ali hočete biti eden onih ki so zmožni in razsodni ter vložili v Greater McKeesport Gas & Oil Company delnice. ALI MAB'NI TO VAŠA DOLŽNOST? DELAJTE SEDAJ. Predno se cene povišajo in delite vašo arečo z nami. Veliko število ljudi je postal bogatih skoro bi rekli kar čez noč. Nekaj srečnejših prejema že sedaj po \$50.00 na dan brez vsacega dela. Ne kupite le 25 ali 50 delnic če jih pa lahko kupite 100 ali 200, ker to je zelo ugodna prilika katere se vam pozneje ne bo nudila. Ako kupite sto ali več delnic lahko plačate polovico takoj ostalo pa na mesečne obroke. Pošljite vaš denar v priporčenem pisnu ali pa Money Order. Bode tudi sprejememo v plačilo ali le po kurznim cenam. Pošljite vsa pisma na: C. L. GLAS & CO., 323 FOURTH AVE., PITTSBURGH, PA. Tu kaj je sedaj vaše prilika. Ne recite pozneje ja meni se ni dalo prilika, da naredil kak cent.

Pošiljamo denar v staro domovino. Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvatsko, Dalmacije in Istro. Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko. Jamčimo za ves poslan denar, enako kot pred vojno, da boče hitro in točno izplačan. KASPAR STATE BANK 1906 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

ROJAKI! Narodite se na knjige Književne Matice S. N. F. J. Matice izda pet knjig, kakor hitro se oglasi dvatisoč narodnikov. Narodnina s pristopnino vred za prvih pet knjig je tri dolarja. Ako ni zastopnika Matice v vaši naselbini, pošljite narodnino tajniku Matice: Frank Alst, 2124 South Grayford Ave., Chicago, Ill.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

SRBI PROTI SLOVENSKEM KLERIKALCEM.

"Beogradski Dnevnik" z dne 19. februara priobčuje članek pod naslovom "Otažbina moja". Govorec o položaju, ki je nastal po zimi 1, 1914, ko je srbska armada potisnila številne avstro-ograrske čete preko Donave in Save, izvaja list: "Avstrijski poraz je izzval veliko radost v Srbiji a ne samo v Srbiji, marveč tudi v Avstriji sami; med našimi tamošnjimi brati med Srbi: a Srbi so se radovali tudi mnogi Hrvati: oni iz srbsko-hrvatske koalicije; in s Hrvati mnogi Slovenci; demokrati in socialisti. Nemci in Madžari so bili vrlo ogorčeni; in z njimi mnogi Hrvati; Frankovci Radicevi in vsi, ki niso pripadali srbsko-hrvatski koaliciji; in z njimi mnogi Slovenci, namreč slovenski klerikalci. Njihov organ "Slovenec", od nekdanjega srbo-žersko razpoloženi, zepnil se je od sovraštva in mržnje proti Srbom in še prvi dan mobilizacije je proglasil famozno parolo "Srbe na vrbe!"

"Srbe na vrbe!" so ponavljali katoliški duhovniki s cerkvenih prižnic. "Srbe na vrbe!" so govorili slovenski duhovniki vojakom, ki so odhajali na bojišče. "Srbe na vrbe!" je ponavljal ves klerikalni svet v Sloveniji.

Ako bi kakršnikoli Slovenec kakršnikoli znakom pokazal, da simpatizira s Srbi, gorje mu! Ako ga klerikalna sodrga ni linčala, so ga klerikalci izročili policiji in ta ga je trpinčila in mučila na najbolj barbarski način.

Avstrija je bila katoliška in klerikalna država; klerikalci so bili njeni najbolj zanesljivi pristaši; slovenski župniki, šušteršič in kompanija so bili njeni najvdanejši politični agenti.

Vsi avstrijski klerikalci so bili na delu, da očuvajo Avstrijo. Sam papež je to želel. Ni se jim posredilo: Avstrija je sramotno propadla in slavnjanski narodi, ki so bili pod njenim jarmom, so dobili svojo svobodo.

In kaj se je zgodilo po osvoboditvi s klerikalci na našem jugu? Kaj se je zgodilo po osvoboditvi

z onimi, ki so tekot vojne kričali "Srbe na vrbe!" Ali so bili oni kaznovani za svoje podlo, za svoje izdajniško nastopanje?

Da: po osvoboditvi so postali njihovi voditelji ministri! Kje? V Ljubljani? Da, v Ljubljani in še nekje drugje: v Belgradu!

Torej radi tega so bili potrebni oni Ceri, za časa bitke na Mačkovem kamnu, za čas strašnega boja na Rudniku in Savoboru, oni, ki so takrat in kasneje v času naše vojne kričali "Srbe na vrbe!", oni, mesto da so bili po osvoboditvi sami obojeni na vrbe, oni so mesto tega zasedli ministrske fotelje v srbski prestolnici, v našem lepem Beogradu, ki ga je gadna sovražnikova noga med molitvami slovenskih duhovnikov potiskala ob tla, da bi ostal večno z vso Srbijo avstrijski!

Torej radi tega so bili potrebni oni strašni napori na Mačkovem kamnu; da bi avstrijski popje prišli na čelo Srbije! Mi imamo svoje pravoslavne pape; oni so med vojno z nami čutili, oni so z nami skupaj trpeli; oni so med okupacijo bili skupaj z nami po faboriščih, oni so tam gladovali, oni so pretepali sovražni vojniki.

Kje so danes naši pravoslavni popje? Ali so med ministri? Oh ne! Mi nimamo klerikalne stranke! Naši duhovniki niso imeli nikdar namena, da bi se organizirali kot politična stranka, in če bi to tudi poskusili, bi mi vsi nastopili proti njim.

Naši pravoslavni popje, ki so naši, ki imajo gotove zasluge za našo domovino, oni niso in ne morejo biti ministri. Ali mi imamo po osvoboditvi kot ministre katoliške duhovnike in sicer katoliške pape, ki so iz Avstrije, ki so bili avstrijski agenti in ki so med vojno oznanjevali iztrebljenje Srbov! Domovina moja, ki imaš že 30 let demokracije, ti, ki nisi nikdar in nikoli imela klerikalne stranke, ti si sedaj v trenutku ko je treba korakati naprej po poti demokracije ti si sedaj dočakala, da so se v tvojo vrhovno upravo urinili avstrijski klerikalci, papeževi agenti!

Narod srbski, ki dosedaj nisi trpel v politiki niti pravoslavnih popov, ki so tvoji, kako moreš sedaj prenašati, da ti postanejo gospodarji katoliški duhovniki, ki so bili plačanci našega krvnega sovražnika in ki so od nekdanj

zakleti neprijatelji svobode, svetlosti in demokracije.

Srbija domovina moja, ako si med vojno morala pretrpeti toliko fizične muke, kdo te danes sila, da prenašaš to sramoto in da vodiš na vlado avstrijske katoliške pape?"

Inozemstvo.

Napad na Lloyda Geoga v francoski zbornici.

Pariz. — Poslanec Barthou, bivši francoski ministrični predsednik, je v četrtki silovito napadel Lloyda Geoga in njegovo vlado v Angliji. To je prvi odmev konflikta med Francijo in Anglijo, ki je prišel z najvišjega političnega foruma — parlamenta. Barthou je ugodil angleškega ministrskega predsednika, da je na mirovni konferenci igral zvito igro, vsled katere mora danes Francija sama trpeti odgovornost za vse trde pogoje, ki so naloženi Nemčiji. Kadarkoli je velika petorica poslala ostro noto v Berlin, je Lloyd George vselej tako naredil, da je o to podpisal Clemenceau; kadar je bila poslana nota, ki je dala Nemčiji kakšne koncesije, tedaj je Lloyd George podpisal noto. Na ta način so Nemci dobili vtisk, da je edino Francija še njen sovražnik, dočim Anglija z njo simpatizira.

Ministrski predsednik Millebrand je dodal, da Velika Britanija zna, kako braniti svoje interese. Barthou je v svojem govoru priporočil, da naj Francija stopi v stike z Rusijo in obnovi trgovino.

Delavci v Neaplu okupirali tovarne.

Milan, Italija, 25. marca. — Naredba italijanske vlade za prihranitev solnčne svetlobe in za povzročanje voznice je podkurila agitacijo ekstremitetov za sovjetski sistem v italijanskih industrijah. Tritisoo delavcev v železnicah, ki so lastina Miani Silvestrija v Neaplu, je danes razottilo. Oborožili so se z bati in železnimi palicami in pregnali tovarniškega upravitelja Parisinija iz mesta. Nato so delavci zgradili barikade okrog livara in organizirali med seboj rdečo gardo, ki ima čuvati tovarne. Dalje so izvolili sovjetski odbor in vzeli kontrolo nad bolnišnico Rdečega križa in kuhinjami

pod bolnišnico, kjer je velika zaloga živil, katere jim zadostuje za več mesecev, ako bo vojaštvo oblegalo tovarne.

Turška vlada je zopet padla.
Carigrad. — Kabinet Sali pasha, ki je živel devet dni, je padel. Sultan je poveril Damad Ferid pashi sestavo nove vlade.

Nov ton, ki vrše granate 150 milj.
Pariz. — Francoz Delaman Maze je iznašel nov kanon, ki lahko vrše granate 100 do 150 milj. daleč. Angleška vlada je bila informirana o tej iznajdbi.

Polijske barake na Irskem so stetele v srak.
Cork, Irsko. — Policijske barake v Goartleaju v okraju Kerry so bile 25. marca razstreljene z bombami. Trije policisti so bili nevarno ranjeni, toda napadalcii so ušli brez kakke nesreče.

London. — Angleška vlada je ukazala, da so morajo odslej preiskati vse ladje, ki plovejo med Irsko in pristanišči v Nemčiji. Vlada sumi, da parniki prenašajo orožje iz Nemčije na Irsko.

Ludendorff je bil Kappov vodilni duh.
Berlin. — Ebertova vlada se ni na jasnem, kakšno vlogo je igral general Ludendorff, bivši šef kabineta generalnega štaba, toda toliko je znano, da je bil on vodilni duh zarote. Značilno je, da je protisocialistična Strasburger Zeitung drugi dan po Kappovem urzurpiranju vlade v Berlinu pod naslovom "Padec židovske vlade" odprto imenovala Ludendorfa kot glavnega voditelja za "osvoboditev Nemčije". — Vesti, da je bil Ludendorff aretiran zadnje dni, so še vedno neosnovane. Kje se zdaj skriva Ludendorff, ni znano.

70.000 žensk brez dela v Angliji.
London. — Na Angleškem je 70.000 delavk brez dela. Dalje je 200.000 udov, katerih možje, večinoma delavci so padli na bojišče. Vsi te žene — dekleta in udove — so brez zaslužka in brez sredstev za življenje. Med vojno so ženske "rešile domovino", ko so delale v municijskih tovarnah namesto moških — zdaj pa stradajo za plačilo!

SVOJE BOJAKE ZDAJ ZOPET LAHKO DOBITE V AMERIKO.
Priseljeniške postave ostanejo še zmeraj v veljavi kot pred vojno. Svojo rodbino lahko dobite v Ameriko. Podpisani vam bo dal navodila, kako dobiti v kraju potne liste. Pišite, ali se pa osebno obrnite na znanega rojaka Matije Skender, Javnega Notarja, 5227 Buttler Street, Pittsburgh, Pa. On vam bo stvar uredil in pojasnil. (Adv.)

POTREBUJEMO DEKLE..
za splošna hišna dela, brez pranja. Mala družina. Phone Kenwood 1819, ali pa Central 3501, J. SALZMAN, 4850 Michigan Ave.

POTREBUJEMO DEKLETA ZA UČENJE DELA
v knjigovodstvu. Oglasite se pri: Ackerman-Quigley Printing, 727 West Van buren St. CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO DEKLETA ZA UČENJE DELA
v knjigovodstvu. Oglasite se pri: Ackerman-Quigley Printing, 727 West Van buren St. CHICAGO, ILL.

POZOR!
ŽENE, DEKLETA IN STARIŠI.
Mi imamo primerno lahko tovarniško delo za vašo hčer v krasno zdravstveno in varno vrejeni tovarni.
Skoro vse delo je le prebiranje in pregledovanje izdelanega blaga in se lahko opravlja sedeč, poleg svojih prijateljic in zaslužite dobro plačo in v tem času bodete tudi zadovoljni z našim delom. Tedensko dajemo tudi bonus boljšin delavkam. Delavne ure so od 8 ure v jutro do 4:30 popoldne. Torej ako je vaša hči brez dela in mislite, da bi veljalo ji preskrbeti prostor, jo pošljite k nam, gotovo bode zadovoljna z delom in prostorom.
Oglasite se pri:
STEWART-WARNER SPEEDOMETER CORP.,
1828 Diversey Parkway, Chicago, Ill.

MALI OGLASI
Classified Advertisements
POTREBUJEMO
delavca za delo pri gradnji.
Oglasite se pri:
Sanitarium, Lincoln Park,
nasproti Fullerton Ave.,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
ženske omožene in samske, za čiščenje. Mi plačamo po \$40.00 na mesec in hrano. Oglasite se pri hišniku.
COOPER CARLTON HOTEL
HYDE PARK BLVD. and 53rd St.
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
sobarice in druga dela. \$35.00 hrano in stanovanje na mesec. Oglasite se pri:
COOPER CARLTON HOTEL
Hyde Park Blvd. and 53rd St.
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
Plača \$65.00, hrana in stanovanje.
Oglasite se pri:
COOPER CARLTON HOTEL
HYDE PARK BLVD. & 53rd St.
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
delavce za splošno tovarniško delo za gradniško opravilo.
CHICAGO AUTOMATIC CONVEYOR CO.
113th St. & C. R. L. & P.,
Suburban Line, Morgan Park.

POTREBUJEMO
ženske delavke, manj kot 45 let stare, za razna tovarniška dela v gumijevi tovarni na zapadni strani. Dobra plača in delovno stanje.
MECHANICAL RUBBER CO.,
2639 W. Grand Ave.,
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO
ženske za tovarniško delo. Morajo biti močne in privolji trdo delati. Plačamo takoj v začetku po \$4.67 na dan. Oglasite se pri Employment Dept.
AMERICAN CAR FOUNDRY COMPANY,
2503 So. Wood Street,
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO
možke delavce za delo v naši veliki gumijevi tovarni na zapadni strani. Dobra plača. Dobro delovno stanje. Oglasite se pri:
MECHANICAL RUBBER CO.,
2639 W. Grand Ave.,
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO
kovača in strojnike za delo pri izdelovanju zmeda za automobile. Stalno delo vse leto. Dobra plača. Oglasite se pri: bosu v tovarni.
Pittsburgh Autosping Co.
5915 Center Ave.,
E. E. Pittsburgh, Pa.

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

MALI OGLASI
Classified Advertisements
POTREBUJEMO
navadne delavce za stalno delo; dobra plača, kdor hoče delati pri nas za:
pakiranje, samokoinčarje, pomočnike pri strojih, slagalce in prebiranje, prati okna, voditi elevator, pometati, razlagati iz vozov.

Vsa ta in še mnogo drugih del se dobi pri nas, kdor ima le količ kaj skušnje za delo.
Tovarna je v bližini Clybourn, Ashland in Belmont poulične kare.

Oglasite se v Employment uradu med 8 uro zjutraj pa do 4.30 popoldne.
Torej oglasite se pri:

STEWART-WARNER SPEEDOMETER CORP.
1828 Diversey Parkway,
Chicago, Ill.

Potrebujemo dekleta nad 16 let stare za delo v čisti tovarni. Nobene skušnje se ne zahteva. V sobotah dopoldne.
D. J. REX & CO.,
Boyd & Locust Sts.
Pittsburgh, Pa.

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTREBUJEMO
dekleta za splošno delo v pekarni. Nobene skušnje se ne zahteva. Delo po dnevu. Oglasite se pri: 1007 W. Congress St., Chicago

POTOP. Zgodovinski "roman".
Spisal H. Stenikiewicz. — Posvojenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Kaj se mene tiče", nadaljuje knez Hesenaki, "ne iščem slave, niti denarja, pač pa ozebem v teh lesenih kočah do dobrega v noge. Kakšna škoda, da nismo šli v Prusijo! Kralj je tam bogat in prijeten, mesto lepše od mesta."

Mueller, ki je počasi mislil pa urno delal, je še le sedaj razumel vsebino pisma; torej je zaridel in dejal:

"Menihi se norčujejo iz nas, gospodje!"

"Ne, tega namena uprav nimajo, dasi je odgovor zelo podooben roganju," odvrne Horn.

"V takem slučaju na nasipe! Premalo so še dobili večeraj ognja in krogelj. . ."

To povelje je spreletelo kakor blisk od jednega konca švedskih vrst do drugega. Nasipi so se kmalu pokrili s sivkastim dimom; pa tudi samostanski topovi niso molčali. Toda to pot so švedje boljše naravnali svoje topove ter jeli delati večjo škodo. Metali so bombe, nabite s smodnikom, za katerimi so se vlekla povsesma plamena. Metali so tudi požgane baklje in klobučice konoplja, polite v smolo.

Kakor posedajo časih tolpe potujočih Erjavov, utrujene po dolgem letanju po gričih, tako so padli roji teh ognjenih poslancev na cerkveno streho in druga lesena poslopja. Kdor se ni udeležil boja, kdor ni imel opravka pri topovih, je sedel na strehi ter gasil požar z vodo, klobučino in mokrimi plahutami. Nekateri krogelje so razdirale strop, in padale na podstrežje in takoj sta se razširjala dim in smrad požarja po sobah. Toda tu so jih že čakali ognjegasei s sodčki vode. Najtežje bombe so prebijale celo strop. Navzlic človeških naporom, navzlic vsej čujnosti se je vendar zdelo, da mora samostan prej ali slej zajeti požar. Baklje in konopljeni klobučki, katere so odivali z drogovih raz strehe, so goreli kupoma pod stenami. Okna so pokala od vročine, ženske in otroci, zaprti v sobah, pa so se dušili od dimu.

Toda komaj so pogasili jedne ogorke, komaj se je voda sečila po žlekih, priletelo je novo krdelo razbeljenih krogelj, gorečih vanj in isker živega ognja. Ves samostan je bil pokrit z njimi; rekel bi: nebo se je odprlo nad njim in Perun siplje nanj svoj ognjeni dež. Toda v tem ognju samostan ni gorel, niti razpadal v razvaline, da, še več, sredi tega ognjenega morja so

jeli ljudje v samostanu prepevati, kakor nekdanj trije mladeniči v ognjeni peči.

Kakor prejšnji dan se je oglasila na stolpu pesem, sepremljana z glasovi trombe. Ljudem, stoječim na obzidju in onim pri topovih, kateri so si vsaki hip lahko mislili, da že vse gori za njihovim hrbotom ter razpada v razvaline, je bila ta pesem: kakor zdravilni balzam, ker jim je naznanjala, da cerkev in samostan še stojita, da plamen doslej še ni zmagal človeških naporov. Takrat je bilo namreč prišlo v navado slajšati si svoje gorje z ubranim petjem ter odganjati hrup in krik vojakov od ženskih ušes. Toda tudi v sovražnim taboru je napravila ta pesem in godba globok vtis. "Vojaki na nasipih so jo poslušali najprej z občudovanjem, potem pa s praznovernim strahom.

"Čudno, prečudno!" rekli so med seboj. "Zmetali smo že toliko železa in ognja, na ta kurnik, da bi se izpremenila marsikatera močna trdnjava od tega v dim in pepel, toda tam, še radostno prepevajo. . . Kaj je to?"

"Čari!" odgovore drugi.
Krogelje se ne primejo onih sten. Granate strkljajo s stene, kakor hlebec kruha metal na nje. "Čari! Čari!" so ponavljali, "Nič dobrega ne doživimo tukaj!"

Starešine so bili gotovi, da je tem glasovom pripisovati neki tajnostni pomen. Toda nekateri so pojasnovali to drugače in Sadevski reče nalašč glasno, da ga je Mueller slišal:

"Mora se jim dobro goditi, da se veselo. Očividno smo zaman potratili toliko smodnika."

"Kateroga nam je že jelo primanjkovati," doda knez Heški.

"Za to pa imamo slavnega vojakovodje," odvrne Sadevski s takim glasom, da ni bilo mogoče razumeti, seli posmehuje, ali pa se, hoče laskati Muellerju. Poslednji je to brčkone spoznal ter si jel griziti brke.

"Bomo videli, če bodo žez jedno uro še peh," reče in se obrne k svojim vojakom.
Nato zaukaše podvojiti ogenj.

Njegovo povelje se je kakor vedno urno izvršilo. V naglici pa so naravnali topove previsoko in krogelje so švigale čez samostan. Nekateri so prileteli do švedskih nastipov na drugi strani razširjala tam stojala topov ter morile ljudi.

Minula je ura za uro. Raz cerkveni stolp se je neprestano glasilo petje, spremljano z godbo. Mueller je stal z daljnogledom v Čestohovem ter dolgo gledal. Navzoči so zapazili, da roka, s katero je držal daljnogled, mu je trepetala žimdalje močnejše. Naposled se obrne k navzočim ter zakriči:

"Streli prav nič ne škadujejo cerkvi!"
Pri tem je divja, neukrotljiva jeza pograbil starega vojaka. Vrgel je daljnogled na tla, da se je razletel na kosce.